اوربند

ORBAND

که غوارئ د سولې او پخلاینې دره
بېرته اوسي، اوربند ټینګ کړئ

دور سوم، شماره هفدهم، ۱۹ اسد، ۱۳۹۸

- دوو نوماندانو څه کار را کاوه؟!
- وزیرستان: یوه ټوکه، یو حقیقت
- د کرمي بابلات
- یو څو پوښتنې!
- دولت‌ساز، که تابوت ساز ټیم؟!
- د سپه‌سالار غازي محمد نادر خان لیک

دوې لسیزې یوه چوکۍ

هغه معما چې لا هم ناحله پاتې ده؟

ایلفي سرېښ چې هېنداري، پلاستیک ان اوسپنې سره نښلولی شي، په اړه یې مشهوره ده چې بله برخه به یې ماته شي، خو د ایلفي هغه به یې له ماتېدو خوندي وي، خو له دې ټولو سره د ...

ثبات او همپالنه؛
د تبعیض، خپلسرۍ او د واک د انحصار پای

...الرحمن لغمانی

...او د ښکلا جراحي متخصص

...یس)، خوانه‌کې، د بدن د دانو، د نوي
...دو درملنه، د بدن د سوي او سوروالي،
...ونو، د سترګو په شاوخوا کې د سپینو
...بریو او د نوکانو د ناروغیو درملنه

...زان قیمت)، ماموریت
...وال مارکېټ
+93 (0) 747777...

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربند

اونیزه

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَداً آمِناً

دور سوم شمارهٔ هفدهم، ۱۹ اسد، ۱۳۹۸

بسم الله الرحمن الرحیم

سرلیکنه

سوله لومړیتوب دی

په شریعت او عُرف دواړو کې سوله اصل دی. د سولې د مخنیوي هڅه توطئه ناکامه ده، هېڅ‌وخت دغه ناکامه تجربه نه ده بریالۍ کړې.

اته کاله دمخه پخواني ولسمشر حامد کرزي سولې ته د خپل ضد او ځېل په پاټک اچولو دغه پروسه ځنډنۍ کړه، خو مخه یې ډب نشوای کړای.

ددغه ډب حقیقت دده د شړېدلي واک احتمالي ننګونه وه، خو ده دوه متره سپین ټوکر چې مقدسه کلمه پرې لیکل شوې وه، ملي وحدت ته د ګواښ درواغجنه پلمه وګرځوله، په دې اتو کالو کې چې څومره افغانان وژل شوي ددې ټولو پړه دده پر غاړه ده. د کونډو، یتیمانو، زخمیانو ازار به په دنیا او اخرت دده د غاړې زېندس ګرځېدلې وي.

دده حکومت او امریکا چې په هېواد کې دننه د طالبانو د حاکمیت په سیمو کې د سلګونو دغسې بیرغونو مخه نشوای نیولی، په قطر کې د یوې ودانۍ تر مخ پر سپین ټوکر سپېڅلې کلمه شریفه د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام په موخه هغسې پلمه او توطئه وګرځوله چې جګړه یې اتو نورو کالونو ته اوږده کړه او د بیرغ او موقت حکومت په ګډون هر هغه څه منې چې پخپله واکمنۍ کې یې ملي وحدت او ځمکنۍ بشپړتیا ته ګواښ معرفي کاوه...

اوس هماغسې تېروتنه، تېر ابستنه، بلکې د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام لپاره توطئه ولسمشر غني را مخې ته کړې ده.

ده دغه توطئه د ټاکنو په پرده کې نغښتې چې له امله یې د سولې لپاره را منځته شوي فرصتونه یو په بل پسې له لاسه وځي، خو دی د واک د احتمالي دوام چانس نشي پرېښودلی.

څرنګه چې خلک د کرزي پر هغه ډرامه قضاوت کولی شي، د غني پر دغه توطئه یې هم سرونه خلاص دي، د تاریخ قضاوت همدغسې بې رحمه را وځي. د تاریخ قاضي د واکمن خوښې ناخوښې، زور، زرو او د سترګو اشارې ته نه ګوري، بلکې له دې ټولو پورته خپله پرېکړه اعلانوي.

سوله ملي غوښتنه، د ملت اجماع او د الله تعالی امر دی. د سولې لومړیتوب څرګند دی، دغه لومړیتوب هېڅ لوری او ځواک نشي ننګولی.

ټاکنې هدف نه، وسیله ده، که د ټاکنو روڼوالی، امنیت، سرتاسري‌توب خوندي نکړای شي، د تېر په څېر به د ملت پر اراده یو ځل بیا ډاکه غورځېدلې وي. که ارګ په سوله کې د واک د دوام حرص او د اقتدار د هوسۍ هیلې نشي رېژولی او پخپله خوښه د ټاکنو له ډیزاین سره د خپل اقتدار مراندې ترلې ګڼي، باید پدې پوه شي چې افغانان له هر څه دمخه سوله غواړي، سولې ته ژمن دي، سوله او پخلاینه یې خپل لومړیتوب ګرځولی. دا سوله ده چې رڼو، ازادو، سرتاسري او خوندي ټاکنو ته مخه پرانیزي.

نیولیک

له دې لوربینې تېر/ ۲
زما وزګارتیا؛ دوو نوماندانو څه
کار رکوه.؟!/ ۳
وزیرستان: یوه ټوکه، یو
حقیقت/ ۴
دولت‌ساز، که تابوت‌ساز ټیم/ ۴
د کرمي بایلات/ ۵
د علم و جهل ځلی/ ٦
یو څو پوښتنې!/ ۷
زه یې هوښیارۍ ته سلام کوم/ ۸
دوې لسیزې یوه چوکۍ/ ۱۰
تور او سپین صنعت/ ۱۱
څوک د پوښتنې نشته/ ۱۲
د سپاه‌سالار
محمد نادر خان
لیک/ ۱۲

اوربند

د تلپاتې سولې لومړی ګام
اوربند؛ د ملي جرګې یواځینی شرط دی
اوربند؛ د روغې جوړې پیلامه ده
اوربند؛ د جګړې مخنیوی دی
اوربند؛ ملي غوښتنه ده
اوربند؛ د هر افغان غږ دی
اوربند؛ د هرې مور هیله ده
اوربند؛ ملي اړتیا ده
اوربند؛ ټیکاو دی
اوربند؛ د سوکالۍ لوری دی
اوربند؛ د بسیاینې لار ده
اوربند؛ د پرمختګ اساس دی
اوربند؛ ژوند دی
اوربند؛ له مرګ سره مبارزه ده
اوربند؛ د بربادۍ مخنیوی دی
اوربند ټینګ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شئ.

امتیاز

افغانستان

چلوونکي

افغانان

خپرندوی

دانش خپرندویه ټولنه

اړیکي

+93 (0) 788042821 - 0700639383

برېښنلیک

spinsahaar@gmail.com

بیه

۲۰ ؋

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ashraf Ghani
1 July 2014 ·

که سل زره ټیټ رتبه مامورین بندیان کړو درد نه دوا کېږي شل تنه لوړپوړي مامورین بندیخانو ته واچوئ بیا ګورئ چې حکومت څنګه جوړیږي - ډاکټر اشرف غني

See Translation

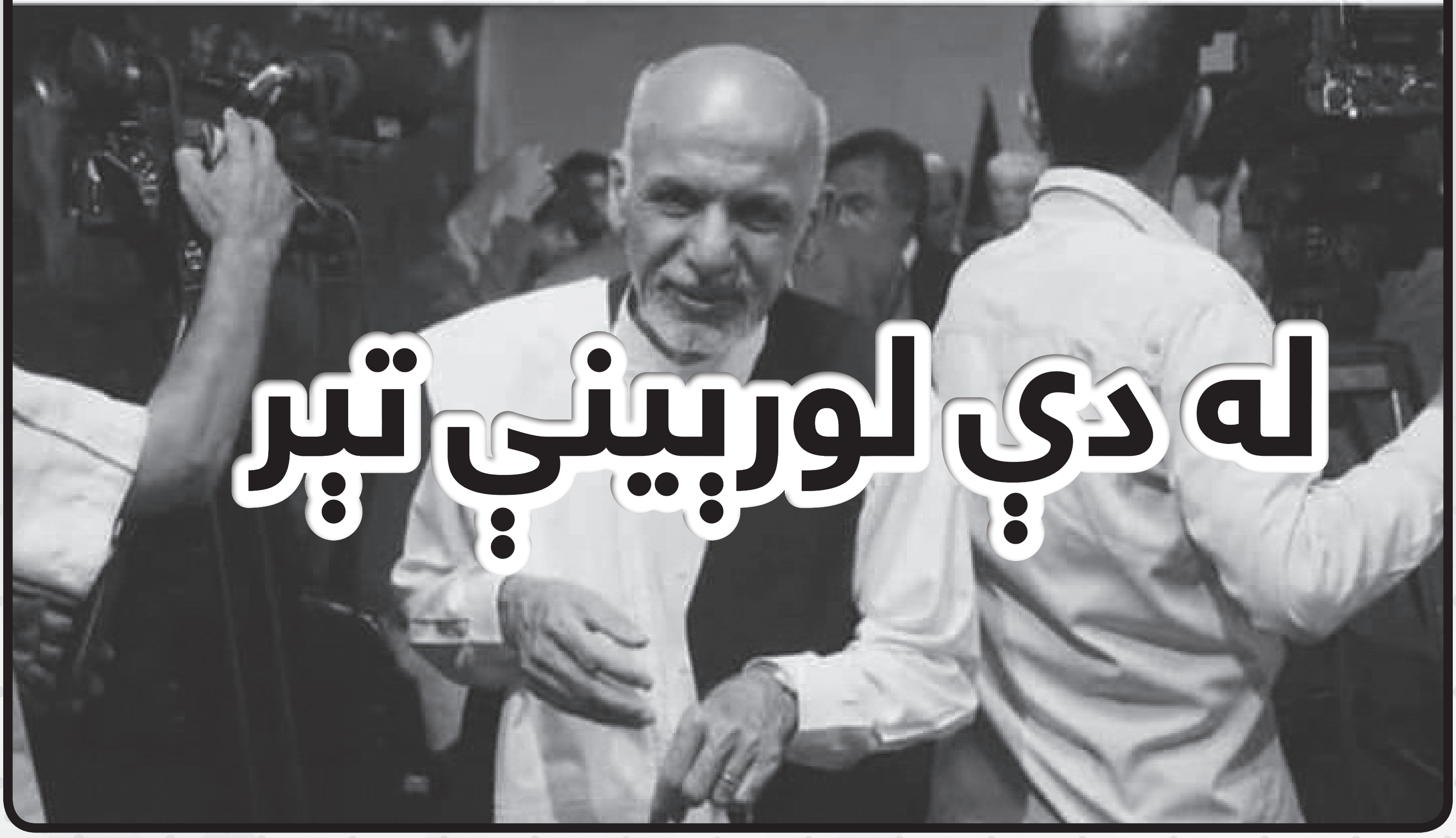

له دې لوړېينې تېر

شهرت ننګیال

زه خپل ځان ته وایم، زه ځان ته مخاطب یم، څوک دې خوا نه درنوي، څوک دې یې ځان یا بل ته اشاره او کنایه نه ګڼي.
داسې نه دهٔ چې در تُرا میګم، دیوار تو بِشنو. بلکې نېغ پر در غږ کوم او دغه در زه خپله یم.
زه تاسې ته یوه بله د راز خبره کوم، دا زه چې څه لیکم دا ټول خپلو ګناوو، خطاوو، کمزوریو، تېروتنو، منافقتونو او خباثتونو ته په کتو لیکم، دا ټولې ګناوې زما خپلې دي، ماته د خپلو ګناوو- تور مخیو پته ده، زما ټولې نیوکې زما دُ خپلو ګناوو- تور مخیو زېږنده دي.
خیر که د «ته» او «تا» په صیغه مې بل مخاطب ګرځولی، خو حقیقت دا دی چې زما پېنځه واړه ګوتې خپل ځان ته لکې دي.

دا درواغ ده، ته د نظام دفاع نه کوې، ته د خپلو ځاني ګټو په غم ککړ یې، دا ډېره بده او بوینه چټلي ده، څکه ته نور په دغه چټلي کې ډکې وهلو ته لمسوې چې له امله یې د مرداریو بوی تر لېرې په ځغېدا دی. یوازې ماته نه، تاسې ته هم ښایي د حکومت د افراطي ملاتړ او دښمنۍ تر کچې غوړېدلي مخالفت لاملونه څرګند وي.

هغوی چې په حکومت کې یې د ګټو ونډه غوښنه او له بې خرته امتیازونو برخمن دي، خپلې روا ناروا ګټې د حکومت تر سیوري لاندې خوندي ګڼي د حکومت پر بې پولې ننګه او ملاتړ یې خپلې تورې له تېکیو را ایستلې، ولسمشر ورته له دویم مفکر اخو له احمد شاه بابا او اعلیحضرت امان الله خان غوره، درونډ، سپېڅلی، حتا معصوم ښکاري، څکه خو د غازي امان الله خان «د فصلِ ناتمام» د بشپړتیا لپاره د دویمې دورې پېنځه کاله د مور شیدې ګڼي.

بل اړخ ته هغوی چې په دغسې امتیازونو کې خپله برخه خواره ګوري، د دښمنۍ ټول بریدونه یې له بېخه نړولي او ۲۴ ساعته فول ټایم د حکومت تخریب ته مورچه بند ناست دي، څکه خو نه د بدۍ او دښمنۍ پر اخلاقو سر خلاصوي، نه د دوستۍ او ملګرتیا اصولو ته د ژمنتیا نوک نیولی شي.

ملاتړي د نظام د دفاع پر ځای د خپلو ګټو د خوندیتابه په لالهاندۍ اوښتي، د مخالفانو او دښمنانو خو د محرومیت له درد او دوکه انتقام او غوسه سر ته ختلې، څکه چې مقام، رتبه، چوکۍ او امتیاز د وړتیا او استحقاق د معیار له مخې نه، بلکې د «آن کارِ دیګر» پر بنسټ شخصيِ لوړېینه ګرځېدلې ده، خو دا چې ړندو ملاتړیو لومړۍ دا بې خرته امتیازونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

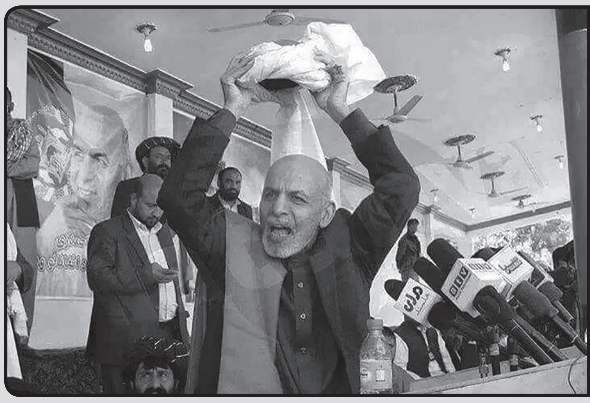

تر لاسه کړي، بیا د حکومت او چارواکیو رانده ملاتړ ته درېدلي او که ددغسي رانده ملاتړ وروسته یې دغسي مقامات او امتیازونه په پچه رسېدلي، هغه کیسې ته ورته معما ګرځېدلي چې لومړی چرګه پیدا شوې که هګۍ؟!

د دواړو احتمال شته، خو ځینو درېیمه لار خپله کړې، دا د افراط او تفریط تر منځ د اعتدال لاره نه ده، دوی غواړي د خپل مخالفت او دښمنۍ په زور سرکار امتیازونو ته اړ کړي، دوی ته د توري یاري خوږه برېښي، ځکه خو یې د ورځې هم په حکومت او چارواکیو پسې ځراغونه را اخیستي دي.

ملاتړي یاران دومره وارخطا او بې صبره خېژي چې له دندې او امتیازونو په مجرد لیرې کېدا د حکومت د کاواکیو، درغلیو او فساد دوسیې پر هماغه شېبه د دوی پر وړاندې لګه خرمېړي را وټوکېږي.

او مخالفان یا دښمنان د سرکار لخوا په یوه سترګک د حکومت او چارواکیو د حسناتو تسبې او د ستاینو ډول غاړې ته واچوي.

زه څوک یم چې له خپلو دریځو یې په شا کړای شم، خو یو حق موږ ټول لرو او هغه ځانته خوندي ګڼو چې موږ دې د خپلو ستاینو او دښمنیو په منلو او همغږۍ نه اړ باسي.

دا دې نه وایي چې زموږ لپاره یې له حکومت سره د پړي سر نیولی، زموږ په خاطر له حکومت سره د دښمنۍ پر پوله درېدلي دي.

د حکومت رانده پلویان دې هم د خپل ملاتړ او ستاینو له امله زموږ پر اوږو د نظام د دفاع احسان نه باروي.

موږ پوهېږو چې د ولسمشر له سترګو زموږ له غمه خوب نه دی تښتېدلی، بلکې د واک له جل وهلې تندې یې یو ګز ژبه له خولې راوتلې ده، ځکه خو دې د واک تینډک خوږلې منډه زموږ لپاره د احسان او لورېینو پېټی نه ګرځوي. یوه تنظیمي مخور د جهاد په لومړیو کې موږ ته د خپل احسان خورا درونډ پېټی تړلی و، دده په خبره چې له مېرمنې سره په دې سلا شوی چې د اولاد زېږون ته ښايي ډېر وخت وباسي... ځکه چې جهاد دی، تلفات دي، قرباني دي... خو دده له نیم درجن زیات بچیان له ټولو تلفاتو او انقلابونو ژوندي او سلامت ووتل، دده کمال ته ګورئ چې له خپلې مېرمنې سره یې مباشرت پر موږ خپل احسان ګرځاوه؟!!

زما وزګارتیا؛

دوو نوماندانو څه کار راکوه؟!

مصطفی سالک

په ټولنیزو رسنیو کې کله کله د یو شمیر نوماندانو پلویان د یو شمیر نورو نوماندانو منډه پالي په دې تورنوي چې ګواکې د پیسو په مټ یې ددغه رسنیو ګڼ شمیر کاروونکي په دې ګمارلي چې د خپل نوماند هره چاره تاید او بل نوماند وغندي، زه دا چلند تایدوم لږ تر لږه د دوو نوماندانو د ټاکنیزو منډو تړړو دفترونو را سره اړیکه نیولې چې دواړو خپلې غوښتنې لرلې.

یو نوماند راته وړاندیز وکړ که په ټولنیزو رسنیو کې یې ملاتړ وکړم نو په میاشت کې به ۲۰ زره افغانۍ راکوي، د لږې شیبې لپاره خو مې وویل تا غوندې کس ته چې له ډېرو میاشتو راهیسې اوزګار یې دا هم یو انتخاب کېدی شي د چا ملاتړ خو به کوې دا نوماند خو هسې هم تر نورو لږ ښه برېښي. خو په څو شیبو کې مې خپله پریکړه په زړه، زړه کې بیرته واخیسته ځکه چې دا کمپاین راته پر عدالت ولاړ ښکاره نه شو، د نوماند پلوي ملګري راته یو شرط وړاندې کړ او هغه دا چې (زموږ د نوماند هر دښمن به دې دښمن وي) له دې جملې سره مې زړه ته اندیښنې پیدا شوې، ما له ځان سره وویل چې په کمپاین کې دښمني څه مانا دښمني خو دښمني ده چې کول یې هیڅ برید نه لري، د یوه نوماند پلوی به ناروا وایي زه به یې هم وایم؟ یو څوک به کنځل کوي زه به یې هم کوم؟ او د دښمنۍ په تعریف کې خو تاو تریخوالي ته هم ځای شته! دا یې هم راته وویل چې ته به یوازې نه یې ګڼ شمیر ملګري به درسره وي چې ټول د یوه دفتر له خوا کنټرولېږي.

دلته مې هغه ستغې سپورې او کنځل سترګو ته ودرېدې چې په فیس بوک او نورو ټولنیزو رسنیو کې مې له پامه تیرې شوې وې.

خبره به څه اوږدوم له ملګري مې مننه وکړه او د داسې ملګرتیا بښنه مې تري وغوښته.

اوس به درته د دویم نوماند خبره وکړم یوه ملګري د هغه دفتر ته معرفي کړی وم او ورته یې ویلي وو چې دغه کس وزګار دی، د نوماند د کمپاین یوه چارواکي راته وویل چې ته خو وزګار یې یو اسانه کار به درته وسپارو او هره میاشت به ۴۵ زره افغانۍ درکوو.

ما ورته وویل چې کار به مې څه وي؟ ویل یې په رسنیو کې زموږ د نوماند دفاع کوه، چې رسنۍ کله د دفاع لپاره څوک غوښت ورځې به، خیر دی هلته زموږ د نوماند نوم مه اخله چې زه ورته کار کوم خو موږ او تاسو به په خپلو کې پوهېږو، ده هم راته وویل چې ته یوازې نه یې له موږ سره ګڼ نور د پوهنتونونو استادان، روشنفکران او لیکوالان هم شته، دا نوماند بیخي زما خوښ نه و! خو خیټه هم څه غواړي چې خپل تش جیب ته مې وکتل نو ورته مې وویل سمه ده خو زه باید نن شپه په دې اړه فکر وکړم سبا به د هو یا نه ځواب درکوم، هغه هم راسره ومنله او رخصت یې واخیست، خو پېښه دا شوه چې د تیلیفون له ایښودو سره دا دنده هم پاتې شوه!

مېرمن مې راته وویل د چا تیلیفون و؟ ما ورته ټوله کیسه تېره کړه! راته یې وویل چې دا دنده به نه منې! ځکه چې له دې سره ستا د څه دپاسه ۳۰ کلونو فرهنګي او د ۲۰ کلونو خبریالیزې لاس ته راوړنې په اوبو لاهو کېږي او ته به نور دومره عمر ولرې چې ملت ته دومره کار وکړې؟ او ایا بیا به ستا کار تاته دا مقام په برخه کړي چې ته یې اوس پخپله ټولنه کې لرې؟ موږ نهر ښه یو خو دا کار مه کوه.

نو له دې دندې هم تېر شوم، او علت یې هم څرګند شو.

له دې تجربې راته څرګنده شوه چې زموږ ګڼ شمېر روشنفکرانو د قلم رسالت نه دی درک کړی ددې لپاره چې مشروع سیاست دود کړي د ځوان پوړ ذهنونو باندې کار وکړي او جوړ یې کړي اپوټه د څو پیسو لپاره هغه څه کوي او لیکي یې چې خپله به هم پرې باور ونه لري، چې دې حالت ته ګورم د ځوانانو راتلونکی ذهني افق راته ډېر تیاره ښکاري، ځکه چې روشنفکران یې د جوړولو پر ځای د ړنګولو لپاره قلم چلوي او خبرې کوي. په سمه مانا موږ په افغانستان کې لږ شمېر روڼ اندي او روشنفکران لرو هغوی چې د ایډیاوو په اړه فکر کوي او پرته له تعصبه کره فکرونه له کوټه فکرونو بېلوي ډېر یې لکه د ګاډۍ اسونه یوازې هماغه لارهویني چې نوماندان یې ورښیي.

که دا د ډالرو سیاست روان وي دا به د افغانستان سیاست په ناسمه لار روان کړي او دا چې په خواله رسنیو کې د ډېرو اکاونټو لرونکي نه پېژندل کېږي د استدلال ځای به کنځل ونیسي چې دا چاره وار له مخه پیل شوې.

د کنځلو دودېدل به یو بل زیان ولري او هغه دا چې ګڼ رښتوني روشنفکران به د خپل عزت د ژغورلو لپاره غلي پاتې شي، دوی به دا وړتیا لري چې د ولس د ذهنونو روښانولو په موخه د نوماندانو تګلارې و ارزوي او کره، کوټه بېل کړي خو له کنځلو د ژغورل کېدا په موخه به غلي پاتې کېږي یا به محافظه کاري کوي او خپلې خبرې به دومره ایډیټ کوي چې خپل اصالت به له لاسه ورکوي.

همدا راز دا کنځل یا کنځلو ته ورته خبرې به د روشنفکرانو تر منځ د کینې تخم شیندي او ان سیمه‌ییزو قامي او ژبنیو توپیرونو ته به لمن وهي.

په ټوله کې د نوماندانو له خوا لیکوالان کرایه کول د افغانستان سیاست یوه ناطبیعي او دروغجن لوري ته مخ کوي چې ددغه هېواد لوړې ګټې زیانمنوي.

همدا راز په دې کمپاین کې به د هغه چا غږ لوړ وي چې ډېرې پیسې په واک کې ولري چې دا هم یو ناولسواک چلند دی.

بله دا چې دغه راز کمپاین سیاسي او ټولنیز اخلاق فاسدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیرستان:
یوه ټوکه، یو حقیقت

ل: رشید یوسفزی
ژ: تاند

د اوباما د سپیني ماڼۍ د فاټا چارو مشاور ډینیل مرکي پخپل فاضل اثر No Exit From Pakistan کې لیکلي، دارالعلوم حقانیه پر ډیورنډ کرښه ده.

په دي ما تصحیحي یادونه وکړه کله چې د مولانا فضل الرحمن غوږونو ته ورسېده پیغام یې را ولېږه چې فاټا د نړۍ تر ټولو مظلوم ولس دی، پوهې او څواک، ریاست او قلم ټولو ورسره تر میرې مور هم بد چلند کړی، تر څنګ یې دا ټوکه لیکلې وه:

د پیپلز ګوند د وخت بهرنیو چارو وزیر په پارلمان کې د پوښتنو د ځوابونو پر مهال وپوښتل شو، آیا وزیرستان په واښا کې دی؟

وزیرستان واښا کې دی یا نه، پاکستان کې خو ښخې نه ایسي، پرله‌پسې ریاستي پالیسیو نه همدا حقیقت تر سترګو کېږي چې د ښکلو او غیرتي خلکو ښایسته او سخته سیمه وزیرستان یوه لېږې پرته پاکستان یرغمل کړې خاوره ده چې پکې مېشت خلک مسلمانان نه، بلکې پردی کافر(!) مخلوق دی..!

اسلامي جمهوریت پرې قبضه کړې ده او سرې یې بندیان او ښځې یې لونډې دي چې پاکستاني مسلمانانو په جهاد کې نیولې ورسره هر ډول قساوت او په بې دردۍ مخ کېدل کټ مټ ثواب کې حسابېږي.

یوه منظمه ریاستي ماشینري د وزیرستان په اړه دا ډول لوېدلې پروپاګند کوي، ددې لپاره چې څوک له وزیرستانیانو سره خواخوږي هم ونکړي.

د نن وزیرستان ښخې د کربلا غوندې دی د تش ښړني حالت (کرفیو) په پلمه هلته ناروغان، بوډاګان، ماشومان او مېرمنې له تندې او لوږې او ناروغیو مري.

د پاکستان خو ورسره اړیکه جلا ده، خو پښتانه هم داسې غلي دي ته وا وزیرستان هېڅ په پښتونخواه کې نه دی!!

د وزیرو، محسودو او داوړو خویندو وروڼو د نهیلۍ پر وړاندې د پښتنو د بې ننګۍ او بې غیرته خاموشۍ له امله مو پښتو د پېغور او ټيټ سرې شوه!

یو بېوسه او بې څوکه پښتون تاسې ته همدا مشوره درکولی شي چې تاسې افغانستان ته هجرت وکړئ، ځکه نوي استعمار ته یوازې ستاسې له معدنونو او کانونو ډک غرونه پکار دي- ستاسې د جسدونو په کیسه کې نه دی!

دولت‌ساز که تابوت‌ساز تیم؟!!

اسد دانش

یو ملګری مو د ماربلو کار کوي، نن راغلی و کیسه یې کوله:

کارونه مو یو مخ ولاړ دي، کوم مال مو چې راغلی وي هغه په میاشتو په ګمرک کې ولاړ وي، دلته د کاریګرو او ځي کرایې را باندې ورځ په ورځ بوج کېږي...

ویل یې، تر څنګ مو هزاره‌ګان د ماربلي

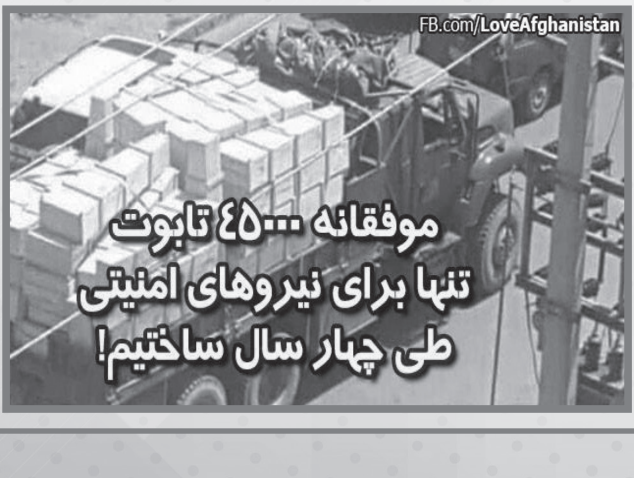

قبر جوړونې کار کوي، ما ورته وویل، در این روزها فقط کار شما خوب روان است، ما قرار شستیم، شما هستید که همه کارها را گرفتید! ویل یې، هزره ملګری مې خپه هم شي، چې څه وکړو، دلته د ژوند بازار بند او د مرګونو دوکانونه یو مخ خلاص دي، زموږ د غني افغانستان خوب دروغ شو، یوازې د مرګونو لړۍ ښه اوږده وغځېدله!

(c) ketabton.com: The Digital Library

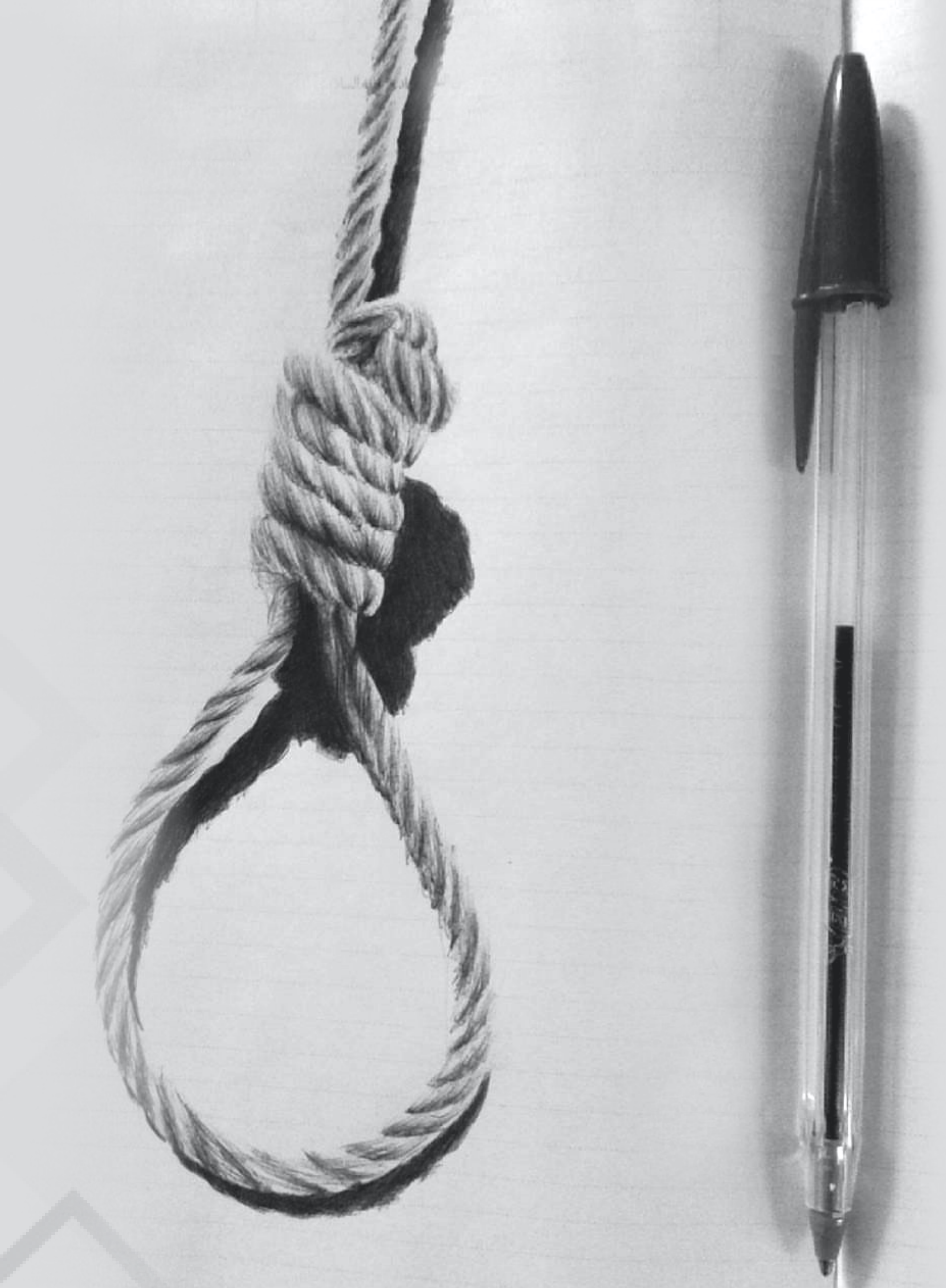

د کرمي بایلات

ملا جانان میرخېل

د اوښ یوه بدبختي دا ده چې پخپلو متیازو کې ښویږي، بله هغه چې مهار یې په خره پورې تړل شوی وي.

خو زه پخپلو غولو کې ښویدلی یم، که څه هم د ډېرو مایه اوښانو د مهار تړلو حق مې له ځان سره خوندي ساتلی، خو ځان مې له دغسې تیندک ونشوای ژغورلی. دا لومړی ځل نه دی چې له دغسې نخرې یا تجربې سره مخامخېږم او نه به هم دا زما وروستۍ تجربه وي چې زما ژوند تجربه، تجربه دی، بلکې ژوند او د ژوند مدار مې ټول پر تجربو را گرځي. ډېرو سره به دا پوښتنه را ولاړه شوې وي چې کومه تجربه؟!

دمگړۍ د ښویېدو پر تجربه بحث کوو او نورې هغه یار زنده صحبت باقي ته پرېږدو، په ښویېدو کې زما قصور دومره نه دی، لکه د وزیر+ سفیر صاحب چې دی، زه دده غوړو- پستو خبرو تباه کړم، د وعدو- وعیدو د سرېښو په ډنډ کې یې ونښتم، د ناکامۍ دا توره شپه دده له لاسه را باندې راغلې ده چې له امله یې اوس خپلو بچیانو ته هم د نېغ کتلو سترگې نشم لرلی...

د اوسنۍ زمانې اولاد دی، نه چل ورسره کېدلی شي، نه پر درواغو ورسره چلېدلی شې، په گېډه کې دې کولمې گزوي، د جاسوسانو په څېر درپسې لگېدلی وي، زموږ خلک دومره ورځچاري، خدای وهلي، شیطان شرمولي دي چې واک، چوکۍ درنه ولاړه شي، لکه باد دې چې ختلی وي، ډر ته دې هم داړو جینگولو ته نشي چمتو کېدلی. د مېرمنې او بچیانو پر وړاندې دې هم ټس پوکنۍ چاودلې وي. د غولولو په دوسیو کې دا زما لومړنی کېس دی، له غولولو که په چاپي تېروتنو کې لومړی لام له کمپوز پاتې شو، ما خپلې غاړې خلاصې کړې.

زه تراوسه هېڅچا نه وم غولولی، خو د وزیر+ سفیر غولوَنه داسې وه چې تر ډېره ما فکر کاوه چې گنې وزیر+ سفیر غولېدلی دی، چې زما غولولي اوس هم په کامه کې د گوړې په پلور ساه تیگا وهي، ستمی یې خېژي.

زما تر شا د غولولو تاریخ پروت دی، ما دغه ټرېنېنگ یا تمرین له ځوانانو پیل کړ، وایي، که کوټه وسوځېده دېوالونه یې پاخه شول، ځکه خو اوس په دغه ساحه کې دوی خود کِفا او پر ځان بسیا دي، پر نیمزالو او بوډاگانو مې هم دغه زهر وازمویل، خو د ځوانانو وینه توده وي، ځکه خو یې په رگو کې ښه ځغلېدلی شوای.

اوړه دې پر اوړه، منت دې پر څه؟ که ده وزارت- سفارت وهلی، ما د ولایت- وزارت په پچه له ختلو د ډېلي په ننداره وخت اړولی، په دې کې موږ خپلو کې په یو ډول پټ رقابت او سیالي کېوتي وو، زما د برې او گټنې چانس ځرگند و، خو دده په خبرو کې جادو و، ده به چې خوله چوله کړه داسې منظرکشي یې کوله لکه کوم مستند فلم چې پر لوی سکرین گوري. داسې نقشه یې درته کښله چې هره کرښه یې ارگ ته غځېدلې، مقام ته د رسېدو لاره یې درته ښودله، دومره ځرگنده چې نېغ یې د ا رگ پر ختیزه دروازه ننېستلې.

د ارگ شمالي دروازه د سقاو له وتلو تړلې پاتې ده، برهان الدین رباني چې په کومه دروازه وتلی، د هغې پته نه ده ته لگېدله، نه ماته.

وزیر+ سفیر چې استعفا ورکړه، لومړی غږ یې پر ما و چې گویا ماتې یې گډه کړه، خو ماته مې والد محترم ویلي وو چې د لښکر یا فتحې په سر کې مه څه، د ماتې په پای کې، ځکه خو ما هم وار وړومبی کړ او د ماتې له پای مې یو ډول ځان وژغوره.

زما د شامې حس دومره قوی و چې د نوي واکمن له راتلو دمخه مې د هغه بوی حس کولی شوای، دغسې مې د چارواکیو له تلو هم دغسې یوه بوی سپېړمې تخنولی شوای، ځکه خو له ټولو وړاندې ما د عزل او نصب د جړې ماشوړې سر موندلی شوای...

وزیر+ سفیر ماته د خپلې زایچې په ښودلو ثابته کړه چې د ولسمشر ستوری په گردش کې دی، ځرنگه چې ما د بایلات کومه مخینه نه درلوده، ځکه د احتمالي زیان سودا ته نشوای چمتو کېدلی.

زه هډو ددې خبرې قایل نه یم چې گویا گټه په تاوان کې ولټوم، دغه فارمول ماته سراسر ناسم او غلطِ مطلق ښکاري، زما په اند گټه د گټې په کانې تر لاسه کېدلای شي، هغه چې وایي، کانې، کانی ماتوي... درې څلور کاله چې ما په ارگ کې په کومه بڼه تېر کړل په حقیقت کې ما د راتلونکې لپاره د خپلې حوصلې او ظرفیت امتحان اخیست، داسې نه وه چې خدای مه کړه احساس او عزت النفس مې بایللی و، ځکه خو په دغه ازموینه کې ځان سر لوړی ا و بریمن گڼم، که څه هم ډېرو مو تر منځ تیرې وټکولې، د ابرو، وقار او عزت النفس خبرې یې په غوږو کې را وځځولې، خو ما خپل زغم او حوصله نه بایلله. د کنځلو فول پروف پوست را باندې غوړېدلی و، لکه زغره‌وال

(c) ketabton.com: The Digital Library

گاډی د سپکو، سپورو مردکیو هېڅ خوله نشوای را بانـدې لګولی...
مـا ثابتـه کـړه چـې د خـان لخـوا خربشـو څومره لـوی ویاړ او اعـزاز دی، دا د سـولې عـالي شـورا برکـت دی چـې مـا کـې یـې د زغـم او صـبر زړی پـه لویـه او ګـوره ونـه وا ړاوه چـې ټـول عمـر بـه یـې تـر یـخ سـیوری لانـدې د خونـد سـترګه پټـه کـړای شـم.
لـه وزیـر+ سـفیره زمـا ګیلـه دا ده چـې د څـو کالـو دا ټولـه خـواري او لاسـته راوړنـه یـې را څخـه پـه سـیند لاهـو کـړه. دده زړه و د ګـوډ پېـري بنـد را وتـړي، خـو لـه هغـه سره مـا دمخـه پـه ارګ کـې ګوتـې لګولـې وې، ده زه برناکـه خپلـې فتـح خانـی او د شـپېتو برېخـو ننګونـې تـه ګـواښ پېژنـدلم، خـو پـه حقیقـت کـې همـدا ګـوډ پېـری د ولسـمشر پـه رګـو لـه ورننوتـو هغـه تـور مـار ګرځېدلـی و چـې پـر سر بـه دې واهـه پـه لکـۍ جګېـده چـې پـر لکـۍ بـه دې واهـه پـر سر بـه درتـه درېدلـی و.
د ارګ ټـول نومونـه او شخصیتونه مسـتعار او جعلـي دي. ډېـرو یـې پـه همدغـو مسـتعارو او جعلـي نومـو او شـخصیتو موقعیتونـه نیـولي دي.
ډېـری مسـتعار نومونـه لـه څنـاورو او کومېـډي فلمونـو او ډرامـو څخـه پـه پـور اخیسـتل شـوي، لکـه خـرش پـرش، جرلنـډو، بجـاج، خـو ځینـې د ارګ د متفکـرو مغـزو تخلیـق دی لکـه غرتـاوو، ډوزمـار وغیـره وغیـره چـې مانـا او مفهـوم یـې د لغاتـو پـه کتابـو کـې هـم نشـي مونـدل کېدلـی.
د زیـان دغـه سـودا هغـه مهـال زمـا د غـاړې غـور، د پـوزې پېـژوان او د دار پـړی وګرځېـد چـې پـر ولسـمشریزو ټاکنـو د شـکونو لـړی وغوړېـدې او شـکاکانو خپـل ایمانونـه پـه دغسـې ګومانونـو وزیانـول.
خـو وزیـر+ سـفیر پـه دې ډاډه و چـې پخـه پتـه یـې میـدان تـه نـه ده را ایسـتلې. دده پخـه پتـه مؤقـت یـا سرپرسـت حکومـت و چـې ده یـې د یکـي یـوه نومانـد پـه توګـه پـه ویښـه خـوب لیدلـی و، ځکـه خـو یـې د مؤقـت یـا سرپرسـت حکومـت لـه تـورو نخـودو زمـا جېبونـه را ډک کـړل، ماتـه هـم دا لـه ټولـو ګټـوره سـودا برېښـېدله چـې هـم کابینـه د بـاور د رایـو لـه کـړاو ژغـورل شـوې وی، هـم یـې اوبړې د وکیلانـو لـه دبـاو او نـاز و نخـرو سـپکې وای، ماتـه مالومـه، بلکـې بقلـم خـود راښانـدې تېـره وه چـې د بـاور رایـې پـه اخیسـتو کـې ولایـت خـوړلې څـه ډول پـه یـوه وار سـړی اسـتفراق کولـی شي، خـو اوس چـې د سرپرسـت یـا مؤقـت حکومـت تمـه یـو څـه ټکنـی ده، ماتـه د ګاټ او کـور تـر منـځ منـډه دومـره سـتومانوونکې نـه ده چـې پـه حرکـت کـې برکـت دی، همـدا زمـا راتلونکـی جـوړوي، خـدای او صنـم دواړو تـه دې رسـوي.
نـور زمـا لالهانـدي پـای تـه رسـېدلې، ابـازو لـه را رسـېدلی یـم، کـه حکمتیـار مـې حکومتیـار نکـړ پـر مـخ لاړې را تـو کـړئ!!

د علم و جهل څلی

د «علـم و جهـل» څلـی د دهمزنـګ پـه سـیمه کـې د پُـلِ آرتـل، تـوپ غونـډی، د شېر دروازې د غـره تـر څنګـه، د افغانسـتان د خپلواکـۍ د سـاتلو د لارې د سرغندویانـو پـه یـاد، د کابـل پـه لوېدیځـه سـیمه کـې د ۷ متره پـه لـوړالي د مرمـرو پـر ډبـرې، د ټیـړې پـه یـوه غونـډۍ د ۱۳۰۴ کال د جـوزا پـه ۲۳ نېټـه جـوړ شـوی دی.
پـه دې څلـي کـې د پکتیـا د جګـړې تاریخچـه او د هغـو ټولـو سرتېـرو او قومـي مشرانـو چـې د امـاني دولـت د دفـاع پـه لار کـې یـې ځانونـه قربـان کـړي وو، پـه لانـدې توګـه حـک شـوي دي:
«د هېـواد د هوښـیار او غیـور ملـت د زمریانـو اولادونـو د لـوړ ارزښـت لرونکیـو سرښـندنو پـه پـام کـې نیولـو سره چـې د جنـوبي د سـیمې لـه تأریکـي خوښـوونکیو یاغیانـو سره یـې پـه جګـړه کـې وکـړې، کومـه چـې پـه حقیقـت کـې د پوهـې او جهـل سـیالي وه او پـه ۱۳۰۳ لمریـز هجـري کال کـې د اعلیحـضرت، الغـازي (امیـر امـان اللـه خـان) د افغـان ملـت ژغورنکـي یعنـې د افغانسـتان پرمختـګ غوښـتونکي پاچـا د ملـي ودې او د علـم و تمـدن د لوړتیـا غوښـتنې د پروګرامونـو پـر وړانـدې را پورتـه شـوی و، پـه ټینـګ هـوډ او تـکل د خپـل دولـت د شرف او درنـاوي د سـاتنې پـه موخـه د بغـاوت شـعارو اشرارو بـې لارو جګړه‌مارانـو چـې نـاوړه ارادې یـې درلـودې، د مخنیـوي کوښـښ وکـړ او د اسـلامي همـت او غیـرت لـه مخـې یـې د مقابلـې شـعار ورکـړ او خپـل ژونـد یـې د مملکـت د پرمختګونـو او د اولوالامـر لـه پاکـو هیلـو ځـار کـړ او د ځـان لپـاره یـې تلپاتـې ژونـد او تاریخـي نېکنامـي تـر لاسـه کـړه.
نومـوړی نېکمرغـه یـادګار او ویـاړ د ۱۳۰۴ لمریز کال د جـوزا پـه ۲۳مـه جـوړ شـو چـې د وطـن راتلونکـی نسـل د حقیقـت د لارې د هغـو وطن‌دوسـتانو او پوهـه خوښـوونکیو سرښـندنو تـه پـه درنـه سـترګه وګـوري او افغـان بیـدار او حـق پلـو ه وګـړي د خپـل ویـاړ لامـل او لارې مشـال و ګرځـي».
د افغانسـتان د پوهـې او پرمختـګ د لارې شـهیدان د لوګـر حاکـم محمـد عمـر د احمدشـاه خـان خواجـه زاده زوی، ملکـي غونـډ مـشر ببـرک خـان د مـزک زوی، ملکـي کنـډک مـشر قومـي خـان عبدالکریـم د سردار عبـاس خـان څـدران زوی، ملکـي کنـډک مـشر جـان علـي خـان د حاجـي محمـد خـان هـزاره زوی، ملکـي ټولـی مـشر جـان محمـد خـان د مهـر علـي خـان هـزاره زوی، د تنیـو د قـوم خـان ورېښـمین خـان د بازګـي زوی، قومـي ملـک مکـرم خـان د زمـبر خـان وزیـري زوی، نیـاز میـر خـان د ولي خـان وزیـري زوی، ملـک محمـد خـان د ولي داد خـان وزیـري زوی او داسـې نـورو څخـه عبـارت دي...
د دېـوال پـه کېښـتنې برخـه کـې د امـاني دولـت نښـان چـې لـه ۱۳۰۱ لمریـز کال راهیسـې د دوه تـورو او تـاج لرونکـې خولـۍ چـې د غنمـو وږي تـرې را چاپېـره شـوي دي، پـر دېـوال رسـم شـوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څو پوښتنې!

حفیظ الله تراب

ټولو نه مخکې ستړي مه شئ، د پاکستان له سفر نه په خير راغلئ، زه باوري يم، چې ستاسې هيئت به د ښو لاسته راوړنو سره راغلی وي، ځکه ستاسې په ډله کې ډېری داسې خلک وو چې د هېواد له عزت او خپلواکۍ سره ډېره مينه لري، زه خبر شوم، چې تاسې د سولې د راوستلو په برخه کې هلته تللي وئ؟

- همداسې ده موږ ددې لپاره تللي وو چې په افغانستان کې خدای سوله راولي او دا زموږ مسووليت دی چې په دې برخه کې بايد هلې ځلې وکړو.

- ډېر ښه، ډېر ښه، خو دا راته ووایاست، چې تاسې هلته چا لېږلي وئ، حکومت که ولس؟!

- له حکومت سره خو زموږ دښمني ده، موږ يوازې خپل ولس ته په درنه سترګه ګورو!

- ستاسې خبره خو دا مانا لري، چې د افغان حکومت له اجازې پرته مو هلته تشريف درلود او په دې سره مو حکومت ته يو ډول چېلېنج ورکاوه چې دا دی موږ کولای شو د حکومت له دوښمنانو سره معاملې پيل کړو او که ولس لېږلي ياست، نو ولس خو له تاسې هېڅ خبر نه دی او نه هم ستاسې له ولس سره څه کار شته، سهي خبره خو دا ده چې پخپل سر مو ور هی کړي و. څه دا هم پروا نه لري، خو د پاکستان د بهرنيو چارو له وزير سره چې تاسې په کومه غونډه کې ناست وئ، نو داسې ښکاره کېده، لکه يو ښوونکی چې شاګردانو ته لکچر ورکوي، هغه پورته او تاسې يې لاندې کېنولي وئ، آيا تاسې ته ځانونه بد نه ښکاره کېدل؟!

- ولا دې ته خو هلته زموږ دومره پام نه و، خو وروسته چې موږ په رسنيو کې خپل انځورونه وليدل، نو رښتيا هم موږ ډېر سپک ښکاره کېدو.

- مننه، د قريشي صيب د خبرو عمده ټکی دا و چې موږ او تاسې ډېر پخواني دوستان يو، خو دا بل څوک دی چې زموږ او ستاسې اړيکې يې خراب کړي دي، په دې برخه کې ورته تاسې څه وويل؟!

- موږ ته د هغه خبره سمه ښکاره شوه، ځکه مو نو ورسره ومنله!

- ډېر ښه! له دې نه معلومېږي چې يا خو تاسې ړانده ياست او يا په پخه تيږه د هغوی چوپړ کوئ؟!

- هغه څنګه؟

- هغه داسې چې په دې يو نالوستی افغان هم پوهېږي چې پاکستان له افغانستان سره هغه لوبې کړې چې يوه کافر به هم له بل کافر سره نه وي کړې، هره ورځ ټرکونه بمونه را لېږل، په لکونو افغانان وژل، په تورخم کې کلونه کلونو د افغانانو د ښځو او نرو بې آبي، په ښارونو کې د زرګونو ماشومانو او خلکو وژل، د افغانستان تاريخي اثار لوټل، ملي پوځ له منځه وړل او په دې ټولو بيا پخپله اقرار کول، نو چې داسې ده، تاسې ورته څه وويل؟!

- موږ يې خبره ومنله او ځکه مو ومنله که خدای وکړي په راتلونکې کې مو واک ته ورسوي!

- تاسې پخپله مېړز ياد کړ، نو د مېړز نه بله څه تمه کېدای شي؟!

- ښه ياني واک ته د رسېدو لپاره تاسې هر څه ته تيار ياست؟!

- رښتيا خو دا ده چې د سياسي واک خوند تر بل هر شي ډېر دی او په اوس وخت کې چې په پخه تيږه دووس نشي، نو کله دې هم دا ارمان نشي پوره کېدای.

- ډېر ښه! ستاسې په ډله کې داسې خلک هم وو چې هغوی د افغانستان د تاريخ، نوم او ټولو ارزښتونو ښکاره دښمنان دي، تاسې ته په دې ځان بد نه ښکاره کېده چې دا ډول خلک مو ملګري وو؟!

- ولا دې ته مو په لومړي وخت کې پام نه و، خو اصلي خبره دا ده چې د سړي زامن موږ سره کله دوستي کوي، موږ مجبور يو چې هر ډول خلک له ځان سره کړو، اوس يوازې همدوی را پاتې دي.

- مننه! د افغانستان ددغو دښمنانو له ډلې يوه قريشي ته وويل، د ډيورنډ له کرښې پولادي زنځيرونه تاو کړه، ددې خبرې په اورېدو مو وجدان لږ څه خپه نشو؟!

- خبره دا ده چې دلته ډېر سياسي چارواکي وجدان لري نه، نو چې وجدان نه وي، خپه به څه شی شي؟!

- دا خو مو رښتيا وويل، اوس به راشو چې ستاسې ددې سفر لاسته راوړنه څه وه؟!

- زموږ لويه لاسته راوړنه دا وه چې له راتګ سره سم مو سمدستي د حکومت پر ضد غونډه وکړه! او دا مو ورته جوته کړه چې دا دی موږ هر څه کولای شو.

- ستاسې غونډې دا مانا لرله چې د پاکستان موخه مو ډېر ژر پلې کړه، که څنګه؟!

- خبره مو سمه ده، له يو چانه چې څه اخلې، نو يو څه به ورکوې هم کنه!

- دا خو ده، خو ټول خلک وايي چې تاسې مزدوران، پوډريان او يو څه لېونيان غونډې ته وړي وو؟!

- مزدوران او لېونيان زموږ د ټولنې تر ټولو لوی قشر دی، دوی پر موږ حق لري چې يوه ورځ کار خو ورته پيدا شي!

- خو ويل کېږي چې اوس يو شمېر مزدوران پر تاسې څارنوالۍ کې عريضه کوي، دوی وايي، زموږ مزدوري يې لا نه ده راکړې؟

- دلته وروره خلکو ژوندي انسانان تېر کړل، لوی لوی جايدادونه يې وخوړل، چا يې په... کې پرې واچاوه او بيا موږ خو د هېواد د اوباشانو او لنډه‌غرو لويې لويې ډلې لرو لاس دې خلاص وي!

- نره خبره مو وکړه! بس کارنامو ته مو دوام ورکړئ! ستاسې د ډول ډول ګلانو د کرلو په هيله!

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یې هوښیارۍ ته سلام کوم!

شیخ محمد بن راشد المختوم د دوبۍ پاچا دی. دی د نړۍ په انقلابي رهبرانو کې راځي- شیخ محمد په فبروري ۲۰۰٦م کې د دوبۍ واک تر لاسه کړ او په لسو کلونو کې یې د ریاست تقدیر بدل کړ. دوبۍ نن د سیلانیانو او سوداګرو جنت یادېږي- له ټولې نړۍ څخه یو نیم کروړ سیلانیان او سوداګر هر کال دوبۍ ته راځي.

دا د هوټلونو، موټلونو او سودا کولو ښار هم دی، دا د سپورت د مینه والو او لوبغاړو وروستی منزل هم دی او د عیاشیانو جنت هم، د دوبۍ رقبه ۴۱۱۴ مربع کیلومتره او نفوس یې نژدې دوه نیم میلیونه دی. موسم یې تود او ځمکه یې شګلنه ده، خو سربېره پر دې یې ۸۳ اربه ډالر GTP، هر یو کس یې ۲۴ زره ډالر عواید او سوداګریز حجم یې یو عشاریه ۴ کرب درهم دی. افغانستان یې د رقبې او ابادۍ په پرتله ۷۰ ځله لوی دی خو کاروبار یې پېنځلس چنده کوچنی دی، ولې؟ ځکه چې دوبۍ د شیخ محمد بن راشد المختوم په څېر واکمن لري، خو موږ له داډول ځیرکو خلکو څخه محروم یو.

په شیخ محمد کې داسې څه خوبي ده چې له مخې یې دوبۍ د نړۍ تر ټولو نوی پرمختللی ریاست جوړ کړ او زموږ په واکمنو کې داسې څه خامي ده چې له مخې یې زموږ هېواد پرمختګ نه کوي؟ په شیخ محمد کې درې خوبۍ دي، نړۍ کې که هندو وي، سېکهـ وي، عیسوي یا یهودي وي، هغه یې له بریا او هنر په تر لاسه کولو او زده کولو کې ځنډ نه کوي. شیخ ته چې په لسو کلونو کې د نړۍ له کوم هېواد او شخص نه د بریا نسخه تر لاسه شوه هغه سم له واره تر لاسه کړه. بله دا چې دی له دې څیزونه سم له واره ((امپلي مېنټ)) کوي، مشوره کوي، پرېکړه کوي او کار پیلوي. هغه زموږ په څېر بحث مباحثه، صلاح مشوره او د بوټانو په انتخاب کې وخت نه ضایع کوي او د هغه دریمه خوبي د هغه ځانګړې مفکورې دي.

دوبۍ د ګلف لومړنی اسلامي ریاست و چې ټولنه یې لیبرال کړه. په هغې کې چادري او سګرېټ څنګ په څنګ اوسي، په هغې کې جوماتونه او خرابات دواړه دي او د دواړو تر منځ د قانون دېوال ولاړ دی چې په هغې کې له سمندر لاندې هوټلونه هم دي، د نړۍ تر ټولو لوړه ودانۍ (برج الخلیفه) هم، د نړۍ تر ټولو لوی د اسانو ځغل ځای هم، روغتیایي ښارونه هم، میډیا ښار هم، نړیوالې اکاډمۍ ښار هم او د نړۍ ښایسته جوماتونه هم...

د دوبۍ سوداګریز ډګرونه د نړۍ په ۹۰ تر ټولو بوختو بندرګاهو کې راځي او په ګلف کې د سیلانیانو له لارې تر ټولو لویه مالیه او ګټه تر لاسه کوونکی ریاست هم دی. دا ټولې لاسته راوړنې او ویاړونه د ځانګړو مفکورو ایکسپرټ هم دی او ماسټر هم. دا د شیخ ددې ځانګړو او په زړه پورې مفکورو پایله ده چې تاسې کله دوبۍ ته لاړ شئ، د کوم سړک په یوه غاړه ودرېږئ خپل کېڼ او ښي لوري ته وګورئ تاسې ته به دا ښار له نیویارک، لندن او ټوکیو کم تر سترګو نشي. دا د هغه د ځانګړو مفکورو کمال دی، تاسې ته نن په دې ښار کې مرغان هم تر سترګو کېږي، باغونه هم، مصنوعي ابشارونه هم او اباد ساحلونه هم، دا ښار، دا ریاست د پرمختګ نوی مثال دی او ددې مثال پګړۍ د یوه شخص پر سر تړل کېږي او هغه شخص شیخ محمد بن راشد دی.

د شیخ محمد بن راشد المختوم نوې مفکورې هم په ټوله نړۍ کې حیرانتیا خپره کړې ده. هغه په دوبۍ کې د خوښۍ او زغم د وزارت جوړولو اعلان وکړ. دا وزارت به د هېواد په خوښۍ، سکون او ښکلا کې هم اضافه وکړي او خلکو ته به د زغم سبق هم ورکړي، دا وزارت که جوړ شي او رسماً کار هم پیل کړي، نو دا به د نړۍ لپاره انقلاب ثابت شي.

موږ انسانان له لومړۍ چیغې نیولې تر وروستی سلګۍ پورې په دې ځمکه کې یوازې درې څیزونه لټوو، خوښي، سکون او هوساینه. موږ که یوه ورځ کینو د خپل ژوند تجزیه وکړو، نو به په دې منلو اړ شو، موږ ته د الله (جل جلا له) راکړې ډېره زیاته ده، خو سربېره پر دې هم خوشحاله، ارام او هوسا نه یو، ولې؟! تاسې ددې ولې له ځواب وراندې یوه بله څېرنه هم وګورئ، د نیویارک وال سټریټ د نړۍ اقتصادي پایتخت دی، هلته د نړۍ تر ټولو لویو ادارو، کمپنیو او شمتنو دفترونه دي.

د نړۍ تر ټولو لوی نیویارک سټاک ایکسچېنج هم دلته دی. ددې کاروباري حجم ۲۰ ټریلیونه ډالر دی. نن نه څو کاله وړاندې چې د وال سټریټ له واکمنو او شتمنو څخه وپوښتل شول ((آیا تاسې خوښ یاست؟!)) نو د نړۍ د ۹۹ عشاریه ۹۹ سلنه شتمنو ځواب ؤ ((موږ تر ننه پورې د خوښۍ له نعمته بې برخې یو)) تاسې وال سټریټ پرېږدئ! تاسې له خپله ځان وپوښتئ! تاسې له خپل شاوخوا خوشحاله خلکو وپوښتئ! تاسې ته به په دوی کې هم تر ډېره پورې خلک ژړ رنځ لرونکي، دردمند، مړاوي او پخپل ذات کې تنها تر لاسه شي. ولې؟! هېڅا تر ننه پورې هغوی ته د خوشحالۍ په اړه نه دي ویلي، چا ورته د خوشحاله کولو هېڅ روزنه او سپارښتنه نه ده ورکړې. چا هېڅ یوه کړې نه دي چې د زغم او خوښۍ خپلو کې ژوره اړیکه ده، څومره چې خپل زغم او برداشت پسې ډېروئ، په خوښیو کې به مو هومره اضافه کېږي او چا ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا هم نه دي ښودلې، برداشت د انسان ذاتي صفت کم او د ټولنې خوبي زياتوي. که ستاسې سړک، کوڅه، ښوونځی، دفتر او ستاسې په مارکېټ کې زغم نه وي، نو ستاسې د ذاتي زغم آبي بـه ژر للمه شي، تاسې کـه هـر څـو زده‌کړيـال او مهـذب ياست، ستاسې زغم بـه خـواب ورکـوي. زه خپله په ذاتي کچه د برداشت د بحران ښکار کېږم.

ماتـه بـه غوسـه نـه راتلـه، مـا بـه پـه لویـه خبره خندل او زغمله بـه مـي، مـا بـه ۹۰ سلنه ټلیفوني زنګونـه اخیستل، د برېښنا لیکونو ځواب بـه مې ورکاوه او پیغامونه به مې هم لوستل، خو لـه تېرو څـو میاشـتو محسوسوم چې اوس پـه غوسـه کېږم. معاینات مـې هـم وکـړل. وینې فشار مې هم نورمال و. شوګر هـم عموماً سمېږي، الحمد للـه کومـه کاروبـاري، کورنـۍ او ټولنیـزه پرېشـاني هـم نشـته، خـو سربېـره پر دې بیا هم راتـه غوسه راځي، زغم مي کمېږي، ولې؟! زه چې کله هم په دې ټکي فکـر کـوم یـوازې یـو ځـواب تـر لاسـه کـوم ((کله چې په ښار کې زغم نه کېږي، کله چې خلک پـه لارو کوڅـو کـې یـو بـل وهـي او سره ټکـوي، نـو بیـا عـام انسـان تـر کومـه وختـه خپـل زغـم سـنبال کـړي!)).

ماتـه لـه خپـل مثـال څخـه محسوسـېږي، چـې زغـم د خلکـو مسـئله نـه ده دا د ریاسـتونو سـتونزه ده او تـر هغـه وختـه پـورې چـې ریاستونه زغم او خوښـی دواړو تـه هومره اهمیت او پاملرنـه ورنکړي څومره چـې معـارف، صحت، انصاف او دفـاع تـه ورکـوي. تـر هغـه وختـه بـه پـه خلکـو کـې خوښـي او زغـم پیـدا نـشي، تاسـې خپلـه فکـر وکـړئ! پـه هیـواد کـې چـې هـر شخص، هـر شـخص تـه کافـر، بـې ایمانـه، منافـق، دلـه- دووس او... وواېي، نـو خلـک بـه یـې تـر کومـې پـورې وزغمـي. تاسـې د خوښـۍ تـر لاسـه کولـو لپـاره د یـو غـر پـه لمنـه، کـوم سـیند پـه غـاړه، کـوم ریسـتورانټ، چای‌خونـه، سـینما، لایبرېـري او یـا کـوم جومـات کـې ناسـت یاسـت او ناڅاپـه مـو یـو شخص مخـې تـه راشي درسره احتساب پیل کـړي، نـو تـر څومـره پـورې بـه خـوښ پاتـې شـې!

زه تېـرو ورځـو کـې خپلـې لـور سره یـوې آیسـکریم خونـې تـه ولاړم مـوږ قابونـه پـه لاس کـې نیـول چـې یـو ښـاغلی د هوایـي سـفرونو پـه اړه د فتـوې اخیسـتو لپـاره را ورسـېد، مـا ورتـه پـه عاجـزۍ سره عـرض وکـړ ((صاحب! زمـا لپـاره د آیسـکریم دا قـاب د نـړۍ لـه ټولـو ډګرونـو ډېـر قیمتـي دی، تاسـې مهرباني وکـړئ مـا مـې لـه خپلې دې ځلـور کلنـې لـور سره یـو ځای خوشـحاله پرېـږدئ!)) هغـه ښـاغلي خـو خولـه ورانـه کـړه او ولاړ، خـو زمـا خوښـي یـې را ترخـه کـړه.

د خوښـیو او زغـم دې کوچنیـو- کوچنیـو شـېبو ساتنه او خوندي کول په هـر حـال د ریاسـتونو مسـوولیت دی، ولـې؟! ځکـه چـې دا دواړه ټولنیـز کلتـور تـه محتـاج دي او دا کلتـور ریاسـتونه را ولاړوي او زېـږوي. دا د خلکـو د وس خبـره نـه ده.

لـه تېـرو ورځـو راهیسـې د خوښـۍ پـه شـېږو بنسـټي ټکیـو د طبـي څېړنـو لـه لوسـتو سره مـخ شـوی یـم. دې څېړنې ښودلې ده چې د خوښـۍ پـه شـپږو عناصرو کـې خـوب پـه لومـړي هغـه کـې اځـي، تاسـې چـې تـر څـو پـوره او ژور خـوب وانځلـئ، تـر هغـې پـورې بـه مـو پـه جسـم کـې د خوښـۍ نښـې پیدا نـشي. بل عنـصر ورزش دی، تاسـې چـې تـر څـو پـورې هـره ورځ لـه یـو سـاعت څخـه تـر ۲ سـاعته پـورې ورزش ونکـړئ، تـر هغـه وختـه خوشـحاله کیـدی نشـئ. دریـیم عنـصر د خـدای پـه ذات مبـارک بـاور او الهـي ذکـر دی، څلـورم عنـصر یـې مناسـب او صحت

بخښـونکی خـوراک و. پینځـم عنـصر یـې انسـاني اړیکـي ول. تاسـې چـې تـر هغـه وختـه پـورې لـه هغـو خلکـو سره پـه اړیکـه کـې ونـه اوسـئ چـې لـه مخـې یـې درتـه خوښي په برخه کېږي تر هغې خوشحاله کېدی نشئ او شپږم عنصر پکې خوشحالي وه، تاسـې چې تر څو پورې خپل او خپلې کورنـۍ اړتیـاوې تـر سره نکـړئ، تـر هغـې پـورې نشـئ خوشـحالېدای.

تاسـې کـه دا شپږ عنـاصر پـر مېـز کېـږدئ، نـو تاسـې تـه بـه لـه اړیکیـو پرتـه نـورو ټولـو هغـو کـې د حکومـت عمـل او لاسـوهنه تـر لاسـه شي.

پـه ملـک کـې چـې کلـه د شـپې تـر دولـس- دولـس بجـو پـورې بـازار خـلاص وي، پـه هېـواد کـې د شـور خـلاف کـوم قانـون نـه وي، د لاوډسـپیکرو، هارنډونـو او میـوزک سیسـتم لپاره هېـڅ کومـه اخلاقي طرحه او قانـون نـه وي او چـې پـه یخنـۍ کـې هیټـري او ګرمـۍ کـې پکـې پکـې نـه چلېـږي، نـو کـوم کافـر بـه خـوب پـوره کـړی شي؟!!

پـه هېـواد کـې چـې پـارک، میـدان او جـم نـه وي. د مزل او منډې لپاره خالي ځایونـه نه وي او د سـایکل ځغـل ځایونـه نـه وي او نـه جوړېـږي، نـو ورزش څنګـه ممکـن دی، پـه هېـواد کـې چـې د اللـه جـل جـلا لـه، رسـول اللـه صلـی اللـه علیـه وسـلم او صحابـه‌وو ډلـې پخپلـو کـې ووېشـل شي، د کفـر فتـوی چـې د موبایـل لـه سـیم څخـه ارزانـه او اسـانه شي او جوماتونـه چې د الله جل جلا لـه پـر ځـای ډلـو تـه منسـوب شي نـو کـوم نېکمرغـه بـه پـه اطمینـان سره عبـادت وکـړی شي. پـه هېـواد کـې چـې د خـرو غوښـې پـه ښـکاره پلـورل کېـږي، پکـوړې، سمبوسـې او کبـاب پـه موبـل غـوړو کـې پخـول کېـږي.

سبزیانې د ګټرونـو پـه اوبـو- اوبـه کېـږي او ریسـتورانټونو او دوکانونـو څخـه مـړې مـرغې را وځـي، نـو د کـوم بدمرغـه خـوراک بـه پـوره شي او کلـه چـې پـه هېـواد کـې د روزګار لارې چـارې محـدودې کـړل شي، کارخانـې بنـدې او پلـور و پېـر ځایونـه مـخ پـه ډېرېـدو شي. کلـه چـې پـه پټـي او زراعـت کـې کورونـه او مارکیټونـه جـوړ شي او دوه میلیونـه خلکـو پـه هېـواد کـې یـوازې یـو څـو هغـه یـې مالیـه ورکـوي، نـو خوشـحالي بـه څنګـه راشي؟ خلـک خپلـې اړتیـاوې څنګـه پـوره کـړي، پـه داسـې حـال کـې چـې کـه زغـم وي یـا خوښـي، دا دواړه لـه حکومتونـو پرتـه ممکـن نـه دي او شـیخ محمـد بـن راشـد المختـوم پـه دې مسـوولیت پوهېـدو او اخیسـتو د نـړۍ لومړنـی واکمـن دی او زه ددې شـخص هوښـیارۍ تـه سـلام کـوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې لسیزې یوه چوکۍ

هغه معما چې لا هم ناحله پاتې ده؟

دا د شنونکیو چاره نه ده، دغه غوټه په تحلیل او ارزونه نشي پرانیستل کېدای، مبصرین یې پټه نشي لګولی. د ټاک شوګانو د بحث موضوع نه ده، دغه حقیقت رسنۍ نشي را برسېره کولی، میډیا یې تل ته د رسېدو مخه نشي موندلی.
دا د لابراتوارونو اړوند کېس دی، ددې پټه د وینې او غایطه موادو له لابراتواري کتنو را برسېره کېدلی شي.
دا چې ځینې چوکۍ سریښ لري، که د ځینو مقعدونو کمال دی چې له کلونو بلکې که د نوکۍ مبالغې اجازه وي له لسیزو پر یوه چوکۍ یا مقام سریښ بلکې مېخ پاتې دي؟!

ډاکتر فرقان احمد توقیر

که داسې نه وي سوال نه پیدا کېږي چې یو څوک دې په عبوري، مؤقت، د یوه ولسمشر دوو دورو او د بل د کاري مودې تر پایه پر یوه چوکۍ او مقام سریښ یا مېخ پاتې وي.
برابره خبره ده که سریښ وي که مېخ، هرومرو به بهرنی وي چې له قراره د

هغه څه چې ځانته خوښوي باید نورو ته هم خوښ کړي. ددغې تجربې برکت دی چې نیمه دړۍ واک اوس هم له ځان سره خوندي ساتي.
پوښتنه دا ده چې له بهره د چوکیو او مقاماتو له ورود سره دغه سریښ په بهر کې له پیله پر چوکیو لګول شوی که پر چوکیو د قابضو ښاغلیو له بهرنیو موادو

ښودلی. دا اوس چې اسد دانش په یوناني طبابت او درملو کې د خپل طبي اجتهاد له مخې پر ادلون بدلون د هغو قوت څو برابره زیات کړی دی، د خاکیشا مداري د مودو مجربه نسخه ننګولې ده. د خاکیشا چلېنج دا و چې که چا یې ددغو درملو له کارونې په کېڼ لاس «بلا مړی» قات کړای شو په سکه رایج الوقت پنځه سوه افغانۍ نغده جایزه یې ګټلې ده.
دانش دغه جایزه پېنځو زرو او د کېڼ پر ځای ښي لاس ته را لېږدولې ده.
ایلفي سریښ چې هېنداړې، پلاستیک ان اوسپنې سره نښولی شي، په اړه یې مشهوره ده چې بله برخه به یې ماته شي، خو د ایلفي هغه به یې له ماتېدو خوندي وي، خو له دې ټولو سره د طبیعي پېښو او موسمي بدلونونو پر وړاندې یې مقاومت دومره کره نه دی ختلی، خو د چوکیو سریښ او مېخ له دې ټولو بلاګانو، آفتونو او ننګونو خوندي دی.

اوریدو افغانستان تر اوسه د ستنې جوړېدو ظرفیت نه دی موندلی. ددغه سریښ یا مېخ د واردولو جواز او کریډېټ د ازاد بازار په څېر د پخواني ولسمشر حامد کرزي کارنامه ده چې له ټولو دمخه یې خپله پیل کړه، څکه چې مسلمان

جوړ خپل تولید دی؟!!
ځینې کارپوهان صمد بانډ سریښ یادوي، یو شمېر نورو سریښ کمان یاد کړی چې ترکانانو د کړکیو- دروازو په جوړولو کې ترې کار اخیست، ځینې د کومې بلې مادې له ګډولو دغه سریښ دومره مؤثر

په دې وروستیو کې د کارپوهانو لخوا په دغه سریښ کې شوي ملاوټ ته په اشارې یو څه ناباوري را منځته شوې، په دې مانا چې په ځینو مواردو کې لسیزې ته نه دی رسېدلی، خو د یو شمېر نورو په اند په دې کې د چوکۍ خاوند وضعیت رول او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدني ورتیا دخیله ګڼل کېږي، همدې ته په کتو د نارینه‌وو په پرتله د ښځینه‌وو چانس ډېر ښودل شوی. په نوره نړۍ کې چې یو څوک یوه ټاکلي موده، لس یا پینځلس کاله پر یوه چوکۍ یا مقام تېره کړي، د سرکاري اعزاز وړ ګرځول کېږي، که څه هم په دغسې هېوادو کې له ملکي، پاچا یا دوو انتخابي دورو ولسمشر او صدر اعظم پر یوه چوکۍ څوک دومره موده قایم او دایم نشي پاتېدلی.

افغانستان کې د یوې ځانګړې اداري پر آغلي مشرې سربېره څلورو مرستیال وزیرانو، پینځو والیانو، دریو وزیرانو، ګڼو سفیرانو، د ځانګړیو بنسټونو، یو شمېر نورو لوړ پوړیو چارواکیو دغسې ریکارډ مات او له سره ټینګ کړی دی. پدې کې داسې یوه څېره هم لیدل کېږي چې د طالبانو حکومت کې یې هم د معینیتونو او مقاماتو له مزو او خوندونو خپله لمن، څولۍ، جېبونه، بډه او پلو ډک ساتلي دي. اصلي مسابقه او سیالي د همدغو دوو تنو تر منځ ده چې یوې یې د طالبانو له سقوط وروسته موده پر یوه چوکۍ مخ او پر یوه مقام سریښ تېره کړې او بل یې عین د طالبانو له حاکمیت څخه د معینیتونو لړۍ دا دی موفقانه تر وزارت ورسوله.

طالبان نور څه غواړي چې د حاکمیت معین یې په ډموکراتیکه کچه وزارت ته ورسېد، له دې بله ستره لاسته راوړنه بله څه کېدای شي؟!

ددغې پرمختیا مهم اړخ دا دی چې جندر یا جنسیت په مساوي کچه پامور ګرځېدلی، ځکه دغه لاسته راوړنه ښایي د سولې او مذاکراتو قرباني نشي، له دغسې یوې کتنې دغه معما هم حل کېدای شي چې له دوی څخه چا له څه ډول سریښ یا مېخ کار اخیستی؟!

له داسې والي به مو هرومرو اورېدلي وي چې درې ولایته یې په لنډه وقفه یا دمه وهلي، د څنډ او دمې موخه په حقیقت کې هغه استراحت ته پام کې نیول شوی چې د نوي ولایت په فتحه کې د ستراتیژي یا تاکتیک خورو ورو اجزاوو را ټولولو ته اړین پېژندل کېږي.

ددې لپاره یو سیستم په اتومات یا ډیجیټلي کچه فعال دی، داسې چې لومړی یو څوک تر غوږ په را نیولو، د درېیمې درجې، بلکې په درېیمه کې هم د خوار او ناکسه ولایت واګې یا برخلیک په لاس ورکړي او داسې یو څوک چې تر دې دمه یې د دوو خرو د وربشو بېلولو کې هم ګونډه وهلې، د والي پر چوکۍ د همدغه ناکسه ولایت پر ژوند او برخلیک مسلط کړی، ګویا دغه ولایت او ولس نوي نابلده والي ته د ټرېنېنګ لپاره په پام کې نیول شوی، څرنګه چې نوی نابلده نایي یې د یتیم پر سر زده کوي. دی هم پر دغسې یتیمو خلکو او ولایت د خپلې قصابۍ تجربه، د چور- تالان مهارتونه او د لاس صفایي چمونه پاخه او پر دېره ماری خپلې سترګې نورې هم سرې کړای شي.

د یوه کتاب ترون دی: «هغو یتیمانو ته چې پلرونه یې ژوندي دي.» درېیمه درجه او درېیمو کې خوار هغه هم داسې یو ولایت دی چې د کرزي کابینه کې یې د ولسمشر د دویم مرستیال په ګډون شپږ وزیران چې څلورو یې په وینه او خټه کې هم ورسره نغد شراکت درلود به نفسِ نفیس حضور درلود، ځکه خو ماته دغه قام هماغو یتیمانو ته ورته ښکاري چې پلرونه یې ژوندي دي، خو د یتیمۍ له څپېړو یې مخونه تک شنه دي.

د دمې او څنډ یو لامل دا هم کېدای شي چې له سریښ شوي چوکۍ په پورته کولو کله ناکله د ځینو پوستکي په څوکۍ پورې نښتي پاتې شي، ځکه خو د زخمونو ملهم پټۍ ته څه موده استراحت اړین بلل کېږي.

د درېیمې درجې یا په دې کې د خوار ولایت عاید هغسې نه وي چې په کال دوو کې تري منګول ډکه کړای شي، ځکه خو خس‌دوزیو ته هم اړتیا لیدل کېږي، یو له دې څخه د درېیمې درجې ولایت له محصولاتو لکه منو د یوې ګڅوړې پر سر پینځه افغانۍ محصول چونګۍ دی. چونګۍ محصول د پاکستان زېږنده ده، که څه هم له څه مودې یې هلته د الغاء فرمان صادر شوی، خو افغانستان کې یې تجربه اوس هم بریالۍ پېژندل کېږي.

په شریعت کې راغلي که چا د نیکۍ تېره کېښوده نو تر قیامته چې څوک په دغه نېکۍ عمل کوي، په اجر او ثواب کې یې شریک دی او که چا د بدۍ تېره کېښوده تر قیامته یې د ګناه برخه‌وال ګڼل کېږي.

د درېیمې درجې ولایت د منو د هرې کڅوړې د محصول چونګي برخلیک د منې ګل له مشاعرې پر دغه ولس تپل شوی، شوني ده د هغه بل ولایت د سنځل ګل مشاعرې له امله دغسې یو محصول د خلکو د ښو زولنې نه وي ګرځېدلی.

څرنګه چې درېیم ګام د اصلي موقعیت په لور دی ځکه خو یې ګټنه یا غوراوی هغه ازموینه ده چې له دې دمخه یې په څومره مهارت د دوو مخکنیو بېکسه او ناکسه ولایتونو په فتحه کولو کې د خلکو غوښې په کومه ورتیا له هډوکو پوچې کړې او هډوکي په کوم هنر په بېخ شپیللي دي چې د ولسمشریزو ټاکنو کمپاین ته د غوښو پوچول او د هډوکو شپیلل له پخوا زیات اړین بلل کېږي، ځکه چې درېیم بانک هم په دغه ټس کې ډوب او کنګال شو.

د وردګو منو، د لوګر سنځلو او د لغمان بادرنګو محصول چونګۍ وروستی هدف نه دی، وروستی د هغو سرحدي ولایتونو فتحه ده چې د ګمرک او قاچاق بلا سرچینې په واک کې لري او زراعتي محصولات یې هم لکه جلغوزي د ګمرکي او قاچاقي عاید له لارې د سرو زرو له تول سره برابر خېژي. البته په یوه شرط چې خوستوال د جلغوزي ګل مشاعرې له تېروتنې ځانونه وژغوري.

تور او سپین صنعت

اروابناد استاد عبدالجلیل وجدي

هېواد د صنعتي کېدو د لومړنیو هڅو په مرحله کې په هېواد کې د لومړنیو کارخانو د جوړولو په وخت په بالأحصار کې د مطبعې ماشین په کار ولوېد.

اهتمام چاپ او خپرېده، میرزا د امیر شېرعلي خان له وخت څخه مخکې یو ماهر خطاط و او د امیر شیر علي خان د واکمنۍ په وخت کې د ښې خطاطۍ او لیکوالۍ په وجه ده ته د جریدې او هم د مطبعې د اهتمام چارې وسپارل شوې. قاضي عبدالقادر پېښوری یوسفزی د دغه اخبار یو محرر و، چې اخبار ته یې مقالې لیکلې او هم یې له خارجي مطبوعاتو څخه مطالب ورته را ترجمه کول. د شمس النهار مسوول مدیر معلوم نه و. د دویم کال د لسمې ګڼې په څلورو ځایونو کې د میرزا عبدالعلي نوم لیدل کېږي. چې په دې اخبار کې یې د یوه با صلاحیته او مقتدر سړي په حیث کار کاوه او د ده له نامه سره یوازې د مهمتم کلمه لیکل شوې ده.

د اخبار مهتمم د دغه اخبار د مرام څو ټکي په لاندې ډول لیکلي دي:

أقل العباد میرزا عبدالعلي حسب الفرمایش احباب، اخبار صدق آثار مسمی به شمس النهار را در مطبع کابل جای نموده. اخبارات صدق آثار سیستان و روس وغیره حدودات را از دفاتر سر کار و الاتبار حاصل نموده درین اخبار درج نموده خواهد شد.... سعی درین خواهد بود که خبر بازاری و پوچ هرگز درین اخبار درج نگردد...

مهربان دوستان، کرم فرمای مخلصان میرزا عبدالعلی خان صاحب مهتمم مطبعه شمس النهار شهر کابل!

سلمه اللله بعد از سلام مدعا اینکه از ابتدای دور عالم تا ایندم گاهی اخبار در ملک افغانستان جاری نگردیده بود بلکه اکثر مردم بالکل طریقه اجرای اخبار و سلیقه مهم آن هم نمیدانستند. الحال که از یمن عدالت بندگان اشرف والا امیر صاحب بهادر در کابل صنعت اباد افغانستان گردیدده. وضیع و تشریف اهالی این دولت خداد داد متوجه صنایع و کسب علوم گردیدند و از عرصه دو و نیم ماه اخبار پر بهار شمس النهار درج میگردند هم راست و صحیح و قرین قیاس معلوم میشوند...(۱۳)

لکه چې د «سیر ژورنالیزم در افغانستان» لیکوال لیکي: د دې جریدې لیکونکی، مهتمم یو هېوادپال سړی و. او د شمس النهار په پاڼو کې دغه موضوع په ښه ډول راښکاره کېدلای شي. د بېلګې په توګه په یو مضمون کې یې لیکلي دي چې د افغانستان خلک د پنبې په کرلو کې ډېر تاوان کوي. دوی پنبه کرې، مګر په خام ډول یې فرهنګستان په ارزانه بیه خرڅوي او بیا هغوی له همدغو موادو څخه رختونه او ټوکران جوړوي او بېرته یې په ډېر ګرانه بیه خرڅوي.

شمس النهار خپل خبرونه د تاریخي پېښو په توګه لیکل. کله کله خو هغه ورڅخه ډېر اوږده شوي او بې خونده شوي دي. په داسې لیکنو کې له لوستونکي څخه اصلي ټکي ورک شوي دي. هغه وخت پهه نورو هېوادونو کې هم خبرونو همدا ډول لیکنه دود وه. په عمومي ډول د خبر لیکنې طرز د امریکا د کورنیو جګړو په جریان کې د هغه ځای د خبریالانو له خوا بدلون و موند او د سرچپه هرم بڼه یې غوره کړه. ... (نور بیا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د پوښتنې نشته!

دا ښايي د ۱۹۹۷م جون خبره ده. هند ته د خپل اقتصادي پوزيشن سنبالوني لپاره د ۵۰ اربه روپو اړتيا شوه. د کابينې غونډه وشوه، يو وزير له IMF څخه د لنډې مودې لپاره د پور اخيستنې مشوره ورکړه. بل وزير د ملي املاکو پلورنې له ادرسه تر لاسه شويو روپيو وړانديز وکړ. دريم ووېل. ولې له يو ((ورور)) هېواد څخه د څو مياشتو پور وانخلو؟!! د څلورم مشوره عجيبه وه، ويل يې، موږ به په همدې هند کې له کوم لوی صنعتکار څخه پيسې واخلو، په کال، شپږو مياشتو کې به يې بېرته ورکړو. لا د نظرياتو او وړانديزونو لړی روانه وه چې د هند د ماليې وزير چندمبرم ودرېد، له صدر اعظم څخه يې د خبرو اجازه وغوښته او بيا يې د کابينې غړي مخاطب کړل ويل يې: ((ښاغليو او آغليو! که زه درته تر دې هم څو برابره ډېرو پيسو تر لاسه کولو طريقه وښايم چې نه به يې په اينده کې بېرته ورکوو او نه پرې سود ورکول راځي، نو...)) ټولو په بې صبرۍ سره ووېل: ((هو! هو! وايئ!)).

چندمبرم د عادت له مخې د غوږ په سر لاس تېر کړ او بيا يې پيل وکړ: ((ښاغليو زما د مطالعې له مخې دا وخت په هند کې نږدې ۵ کربه روپۍ د تور بازار په شکل کې شته دی چې نه يې هندې حکومت کارولی شي او نه يې هم هغه خلک چې په ولکه کې يې دا پيسې دي، که موږ کوم داسې سکيم او پروسه وړاندې کړو چې له مخې يې دا ۵ کربه روپۍ جايز شکل غوره کړي، نو به دوه گټې شوي وي)).

هغه د يوې شېبې لپاره تم شو د برخه‌والو په څېرو يې نظر وگرځاوه په نامه يې لاسونه وتړل او بيا يې ووېل: ((دوه گټې به وشي، يو خو به حکومت ته د ماليې په صورت کې له ۴ زره نيولې تر ۷ زره کروړه روپۍ تر لاسه شي بله دا چې يو کرب ۶۳ اربه ۳ کروړه او ۳۳ لکه روپۍ به له پټو اکاونټونو، غلې کړل شويو پيسو او بوجيو څخه په را وتو سرکولېشن ته راشي او...)).

يو دم يو غږ پورته شو، تېټ شو صدر اعظم څخه يې اجازه وغوښته او بيا يې چندمبرم ته په تېزه لهجه ووېل: ((خو وزير صاحب، تاسې په دومره وثوق سره د ريکورډ دعوه څنگه کولی شئ؟!)).

چندمبرم سترگې پټې کړې د يوگايانو په څېر يې اوږده ساه واخيسته او بيا يې کرار کرار ساه وويسته، ويې ويل: ((زه همدې لوري ته راځم)). زه فکر کوم که موږ همدا نن په ټول هند کې اعلان وکړو. چا سره چې څومره تور کاروبار او بازار دی، هغه دې ښکاره کړي، هغوی څخه دې ۳۰ سلمه حکومت ته ورکړي، ماليې وزارت ته دې وسپاري او پاتې ۷۰ سلمه دې په کاروبار کې ولگوي هغوی به هم خوشحاله شي او سرکار به هم مطمين شي)).

بل وزير وپوښتل: ((خو پدې سره به سرکار ته څومره پيسې تر لاسه شي؟)).

چندمبرم په اطمينان ځواب ورکړ: ((موږ په ډېرې اسانۍ سره له ۴۰ تر ۷۰ اربه روپيو پورې تر لاسه کولی شو!))

يو بل وزير ودرېد، د ويلو اجازه يې واخيسته او بيا يې چندمبرم مخاطب کړ، ويې ويل: ((تا خو ويل هېواد کې ۵ کربه روپۍ د ځمکې لاندې دي، خو تر لاسه کېږي يوازې پاو کم دوه کربه؟)) چندمبرم بيا په غوږ کې لاس وواهه او صدر اعظم يې متوجه کړ، ويې ويل: ((زما له مطالعې سره سم دې پروسې څخه يوازې همدومره روپۍ را وتلی شي، ځکه د هند دننه يوازې دوه کربه روپۍ پټې دي. پاتې ۳ کربه له هېواده بهر په سيکرېټ اکاونټونو کې پرتې دي. د هغو تر لاسه کولو لپاره به کوم بل وخت، کوم بل سکيم جوړ کړو)).

صدراعظم سينه وښوروله او بيا يې هغه مخاطب کړ، ويې ويل: ((خو ښاغلی وزير! ددې څه ثبوت دی چې موږ ددې سکيم اعلان وکړو او خلک د تور کاروبار پيسې د وزارت خزانې په خدمت کې وړاندې کړي)).

چندمبرم په اثبات کې سينه وخوځوله، ويې ويل: ((هو! دا خبره هم وضاحت طلبه ده. زما وړانديز دی چې خلکو ته تر ۳۱ دسمبر ۹۷م پورې وخت وټاکل شي. دې موده کې چې کومو خلکو له دې پروسې څخه گټه پورته کړه، ښه، کنه په غبرگون کې به که له لومړی جنوری ۱۹۹۸م څخه هر چا سره تور کاروبار رسوا شو هغه به په عين موقع نيول کيږي او د بند سزا به ور ته ورکول کيږي، ټول همدومره وو)).

چندمبرم تېټ شو، له ټولو يې مننه وکړه او کېناست. او بيا د کابينې غونډې پای ته رسيدو سره سم په هند کې د Uolantory) Disscluser of Income Skeem) (UDIS) اعلان وشو. رشوت خورو، مخدره موادو او نشه‌يي توکيو پلورونکيو، غلو او... ته تر ۳۱ دسمبر پورې وخت ورکړل شو. په ټول هيواد کې يې خپل مراکز جوړ کړل چې هلته خلک د تورو کاروباريانو په اړه خبر او راپور ورکړي او بيا له دې وروسته د ورځپاڼو رپورټرانو وليدل.

د تور بازار او کاروبار خلک دري دري ساعته په کتار کې ودريدل پيسې يې جمعه کولې تر دې چې د ۳ جنوری ۱۹۹۸م پورې له حساب سره سم په حکومتي خزانه کې نږدې ۷۰ اربه روپۍ جمعه شوې. د چندمبرم د وړاندوينې له مخې يو کرب ۶۳ اربه ۳ کروړه ۳۳ لکه روپۍ له بوجيو را ووتې ملي اقتصادي دايرې ته ننوتې چې په دې پيسو به کاروبار کېږي، بې روزگاري به له منځه ولاړه شي. روپۍ به له يو لاس څخه په وتو بل لاس او بل څخه بل لاس ته ځي او د هند د اقتصادي پرمختگ مزل به لا چټک شي. په دې ډول چندمبرم د هند په ورځپاڼو کې د هند د اقتصادي تاريخ اتل ونومول شو، خو دلته هېڅوک د پوښتنې نشته!!!

عزيزانو د وزيرو مسيدو غيورو مشرانو!
السلام عليکم و رحمة الله و برکاته
ستاسې مېړانه او شجاعت د خپلواکۍ په جگړو کې ماته څرگند دی. نن بيا د گټنې تاريخي شېبې دي، موږ تاسې ته هماغسې غيرت او مسوؤليت را په غاړه دی. اعليحضرت غازي امان الله خان د يوه سارق او قاطع الطريق له لاسه له سلطنت بې برخې شو چې له امله يې د وطن هره برخه د بې اتفاقۍ په اور کې سوځېږي. افغاني ننگ او غيرت له موږ ټولو څخه دا تقاضا کوي چې په اتحاد او اتفاق سره وطن او ملت ته له وراني فتنې څخه نجات ورکړو.

والسلام
محمد نادر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديني ارزښتونه بايد د واک په منډه کې د کمپاين پښو ته ټيټ نکړای شي

څه فرمايي علمای کرام دين، و مفتيان عظام شرع متين اسلام په جواز او عدم جواز د دې کې چې قرآنکريم ټاکنيزه نښه ګرځېدلی شي؟

شهرت ننګيال

شهيد عزيز الرحمن الفت چې د دموکراسۍ لسيزې په آزادو خپرونو کې فعال نقش درلود، په افغان ملي جريده کې يې (دين را از خدمت ارتجاع و استبداد نجات داد) تر سرليک لاندې يوه انقلابي ليکنه راغلې، چې سياست، سياسي موخو اوګټو ته يې د ديني ارزښتونو د استخدام يو تحقيقي مستند وړاندې کړی او د دربار له چوپړ يې د ملاياتو او دين د ژغورنې نسخه ښودلې ده، په دغه ليکنه کې د دغه چوپړ خطرناکه پايلې او په اوږده مهال کې ټولنيز او سياسي زيانونه په ګوته شوي، چې تاوره عواقب يې اوس هم د سر په سترګو ليدلی او لايې ګورو.

د پاکستان په پارلماني ټاکنو کې جماعت اسلامي «کتاب» خپله ټاکنيزه نښه ګرځولې وه، که څه هم ظاهر ته په کتو، ترلې کتاب برېښېده خو نقشه او انځور يې قرآنکريم ته ورته ګرځولی و، بين السطور او بادي النظر کې داسې ښودل کېده، بلکې تبليغ کېده چې کتاب ګڼې قرآنکريم دی. دا هغه څه ده چې دين يې سياست ته د استخدام په ښر اړولی او ديني مقدسات يې د خپلو سياسي اوکمپايني موخو لپاره د سياست او اقتدار پښو ته ټيټ کړی دی. همدغه وه چې په محکمه کې د کتاب په بله د جماعت ټاکنيزه نښه له حقوقي او قانوني اړخ چيلنج کړای شوه او محکمې د جماعت لپاره دغه نښه ممنوع وګرځوله.

لوړه يادونه د دې لپاره ده چې د ټاکنوکمېسيون، دولت جوړوونکي يا په بله وينا د محمد اشرف غني ټيم ته کتاب ته بلکې په رحيل کې پرانستې قرآنکريم د ټاکنيزه نښې په توګه منظور کړی دی.

دا هغه تاريخي تېر ايستنې ته ورته ده چې د هند په وېش کې يې د پښتنو د وېش د توطئې بلې کولو ته په ټلويزيونو کې يوې خوا ته قرآنکريم او بلې ته د هندوانو مذهبي کتاب ايښی و، د همدغه توطئې له امله وه چې پښتانه اود لوی افغانستان سيمې پر پاکستان پورې وتړل شوې، چې له امله يې لن هم پښتانه د همغه توطئې له عذاب او غضب ځانونه نشي ژغورلی.

سياست، سياسي موخو او ګټو ته د دين او مذهب استخدام زموږ هېواد نه بلکې ټوله سيمه ناکراره ساتلې او له تاريخ سره يې د جګړې ډګر ټوله ساتلی دی، د واک او سياسي موخو لپاره د وسيلې په توګه د دين او مذهب چوپړ د همدغې ذهنيت زېږنده ده، چې دين يې د واک منډې، د سياست خدمت او د کمپاين چوپړ ته ټيټ کړی دی.

د کالم لکۍ، بېله شرحې:

ميرويس ميدان ته څېرمه ده‌بوري کې پر ديوال يو شعار دوله ليکنه راغلې: (مرګ به امريکا و حمايت‌ګران آن، بغير استاد سياف).

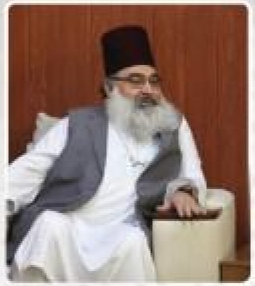

د لوی اختر په اړه د پير فضل الله تائب قادري مومند، د روحاني شخصيت ارواښاد کان مولوي صيب ځايناستي پيغام

لوی اختر مو بختور ، حجونه او قرباني مو قبولي شه.
پدې هيله چې دا اختر په هېواد کې د سولې د راتلو او له غميزو د ولس د وتو پيلامه شي.

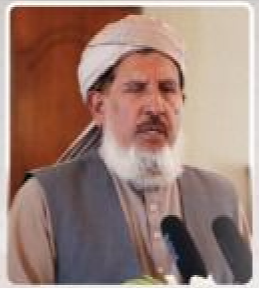

د لوی اختر په اړه د افغانستان د سوله‌ييز بدلون بنسټ د مشر فاروق اعظم پيغام

الله تعالی دې وکړي چې دا لوی اختر د سولې له نېکمرغۍ سره راشي، پدې هيله چې دا اختر د خوشحاليو او برکتونو تر څنګ د سولې له ځونډ او د سولې له ژونده برخمن شو.

سردار محمد همدرد/ د دارالانشاء رييس

اختر د ټولو بختور شه

ioglobal

Internet Services Through Fiber Optic
Wireless Communication Solutions
Wired and Wireless Backbone Solutions
Data Center Engineering and Design
IT Infrastructure Solutions
Security Solutions
Storage Solutions
High-Availability Solutions
Software Solutions and Software Systems
Web-based Information Solutions

House No. 1151, Mayoni Street on Sherpur Main Road, Kabul | Afghanistan
+93 (0) 20 22 10 21 - 4 | info@io-global.com | www.io-global.com | io-global

ORZALA NATURALS اورځلا طبيعي
افغاني، طبيعي، ګياهي

Between Street 1 & 2, Taimani Main Road, Kabul, Afghanistan
Kart-e-4, Next to Allama Higher Education Institute 0799143113

اختر مو نيکمرغه

اوربند ستاسې د ټاکنيزو کمپاينونو تبليغات په وړ بيه خپروي

دانش فرهنگي مرکز- لغمان

په لغمان کې د مجهز (الفت عامه کتابتون) لرونکی دانش فرهنګي مرکزي چې تل يې د هېواد په فرهنګي، ادبي او علمي برخه کې د علم مينه‌والو ته غونډې، سيمينارونه او علمي بحثونه جوړ کړي دي، ستاسې لپاره جوړ شوی او ستاسې په مرستو به چلېږي...

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library